

Kaupunginhallitus 17.06.2024 § 164

§ 164

Valtuustokysymys kuningaskalastajan talvehtimisalueiden turvaamisesta Espoossa (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Lundgren Laura

laura.lundgren@espoo.fi
Puhelinnumero 043 825 7184

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Risto Nevanlinnan ym. 22.4.2024 tekemään valtuustokysymykseen kuningaskalastajan talvehtimisalueiden turvaamisesta Espoossa ja toteaa valtuustokysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustokysymys

Valtuutettu Risto Nevanlinna sekä 23 muuta valtuutettua ovat esittäneet 22.4.2024 päivätyn valtuustokysymyksen kuningaskalastajan talvehtimisalueiden turvaamisesta Espoossa.

Kysymyksessä tuodaan esiin, että:

Kuningaskalastaja on Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi luokiteltu (CR) lintulaji, joka on säädetty luonnonsuojelulain asetuksella erityisesti suojeltavaksi eliölajiksi. Mediassa olleen tiedon mukaan Soukassa sijaitsevaa kuningaskalastajan tunnettua, monivuotista talvehtispuroa on siistitty tavalla, joka heikentää lajin talvehtimismahdollisuuksia ja mahdollisesti tuhoaa ne kokonaan.

Me allekirjoittaneet valtuutetut kysymme: Oliko Espoolla tiedossa, että kyseinen puro on kuningaskalastajan talvehtimisaluetta? Oltiinko ennen puron siistimistä yhteydessä Espoon ympäristönsuojelun asiantuntijoihin? Oltiinko yhteydessä ELY-keskukseen? Miksi puronvarren siistimistä ylipääraan tehtiin, siis mitä hyötyjä sillä tavoiteltiin? Mikäli ilmenee, että kaupunki on heikentänyt kuningaskalastajan talvehtimismahdollisuuksia, mihin toimiin kaupunki aikoo ryhtyä tilanteen korjaamiseksi?

Vastaus valtuustokysymykseen

Oliko Espoolla tiedossa, että kyseinen puro on kuningaskalastajan talvehtimisaluetta?

Ei ollut tiedossa. Espoon kuningaskalastajista liikkuu paljon suullista tietoa esimerkiksi luontoharrastajien keskuudessa, mutta suullinen ja hiljainen tieto ei siirry automaattisesti Espoon kaupungin eri toimijoiden tietoon. Kuningaskalastajien havainnot ovat salattua luontotietoa. Niiden lajien sijaintitiedot salataan, joiden suojelua uhkaa lajin yksilöiden tai lajin munien keräily hyvin suurella todennäköisyydellä. Lajin sijaintitiedot voidaan salata myös silloin, kun tiedetään että lajin pesintä kiinnostaa joukkoja ihmisiä ja lajin pesintä on altis häiriintymiselle. Kuningaskalastajia uhkaa munien ja sulkien kerääminen sekä liian innokas luontovalokuvaus pesinnän aikana.

Tärkein ohjaava lainsäädäntö Lajitietokeskuksen kautta jaettavien tietojen karkeistamiselle tai salaukselle on laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta eli julkisuuslaki (21.5.1999/621):

”24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat: 14) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista tai arvokkaiden luonnonalueiden suojelusta, jos tiedon antaminen niistä vaarantaisi kysymyksessä olevan eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelun”

Lajitietokeskuksen ylläpitämässä LAJI.FI -portaalissa on paljon tämänkaltaista tietoa. Portaalin käyttö vaatii viranomaistunnusten hankkimista.

Espoon ympäristönsuojelussa ei ollut viranomaisten tunnuksia LAJI.FI -portaaliiin ennen huhtikuuta 2024. Nyt tunnukset ovat useammalla ympäristöasiantuntijalla. Espoon ympäristönsuojelu on kehottanut Espoon kaupunkitekniikan ja kaupunkisuunnittelun työntekijöitä myös hankkimaan viranomaisen tunnuksia LAJI.FI -portaaliiin ja tarkistamaan kuningaskalastajien havaintoja. LAJI.FI -portaalissa ei ole rajattuna kuningaskalastajien talvehtimis- ja lisääntymispaikkoja tai muuten kuningaskalastajille tärkeitä alueita, vaan tieto on pistehavaintoina. Havaintojen perusteella voi tehdä omatoimista arvioita siitä, mitkä alueet saattavat olla kuningaskalastajien talvehtimis- tai lisääntymispaikkoja.

Uudenmaan ELY-keskus ei ole ilmoittanut Espoon kaupungille havaintoja kuningaskalastajista tai alueita, jotka ovat tärkeitä kuningaskalastajan (erityisesti suojeltu laji) suotuisan suojelun tason kannalta, ja joille ELY-keskus olisi ehdottamassa suojelurajausta. Kuningaskalastaja on erityissuojeltu laji, ja lajin esiintymiselle tärkeät alueet voidaan suojella ELY-keskuksen rajauspäätöksellä luonnonsuojelulain 77 § mukaan. Jos rajauspäätöstä ei ole tehty, on kohteen huomioiminen kaavoituksessa ja maankäytössä kiinni esimerkiksi kaupungin saamista ja tallentamista havaintotiedoista, sekä ELY-keskuksen ja muiden toimijoiden aktiivisuudesta.

Tringa r.y. ei ole lähettänyt Espoon kaupungille havaintoja kuningaskalastajista. Lintuharrastusjärjestöjen keräämä aineisto on järjestöjen omistuksessa, eikä ole avoimesti käytettävissä.

Oltiinko ennen puron siistimistä yhteydessä Espoon ympäristönsuojelun asiantuntijoihin?

Espoon kaupungin liikunnan ja urheilun tulosityksikkö on poistanut kasvillisuutta (pajukkoa ja nuoria puuntaimia) Soukanojan varrelta, siltä puron osuudelta, joka virtaa 160 metrin matkalta Espoonlahden

urheilupuistossa tekonurmikenttä 2 ja tenniskenttien välissä. Toimenpidettä on pidetty tavanomaisena urheilupuiston kunnostustyönä, eikä sitä varten ole kysytty kantaa Espoon ympäristönsuojelusta. Toimenpiteille ei haettu maisematyölupaa, koska puita ei kaadettu eikä puron uomaa muokattu.

Oltiinko yhteydessä ELY-keskukseen?

Ei oltu. Kasvillisuuden poistoa pidettiin tavanomaisena urheilupuiston kunnostustoimenpiteenä, josta ei tarvitse konsultoida Uudenmaan ELY-keskusta.

Miksi puronvarren siistimistä ylipäärään tehtiin, siis mitä hyötyjä sillä tavoiteltiin?

Kasvillisuuden poistolla oli tarkoitus ennaltaehkäistä se, että puronuoma tulvisi kentille. Tulvavesi voi viedä vesistöön kenttien kumirouhetta. Kasvillisuuden poistolla pyrittiin estämään se, että uoman rummut eivät menisi tukkoon.

Mikäli ilmenee, että kaupunki on heikentänyt kuningaskalastajan talvehtimismahdollisuuksia, mihin toimiin kaupunki aikoo ryhtyä tilanteen korjaamiseksi?

Espoon ympäristönsuojelun oma arvio on, että puron uoman ruoppaus ja kasvillisuuden poisto urheilukenttien välissä ei ole merkittävästi heikentänyt kuningaskalastajan mahdollisuuksia talvehtia Soukanpuron läheisyydessä. Soukanpuron alajuoksulla on vielä pensaita ja puusto purouoman varrella. Soukanpuro on pidetty avoimena, puron putkitettuja osuuksia ei ole viime vuonna lisätty ja kaloille ei ole tullut uusia esteitä nousta ylös puroa. Ympäristönsuojelu arvioi, että Soukanpuron reunalla on vielä 584 m edestä sellaista ympäristöä, joka soveltuu kuningaskalastajalle talvehtimisalueeksi (liitteenä oleva kartta). Näillä osuuksilla, jotka Ympäristönsuojelu arvioi hyvin soveltuvan kuningaskalastajan talvehtimisalueeksi tai muuksi elinalueeksi, ei ole poistettu kasvillisuutta uoman reunasta vuonna 2023. Syksyllä 2023 Soukanpuron reunalta poistettiin kasvillisuutta n.160 m matkalta.

Jotta voitaisiin todeta, että talvehtimismahdollisuuksia on heikennetty, pitäisi aluksi tietää, missä ja kuinka laajoina alueina talvehtimispaikkoja on. Tällaista kuningaskalastajille tärkeiden alueiden kartoitusta tai analyysia ei ole tehty. Lopullisen tulkinnan siitä, mitä tarvitaan kuningaskalastajan suotuisan suojelutason saavuttamiseksi ja milloin jokin toimenpide on heikentänyt kuningaskalastajien suojelua, on Uudenmaan ELY-keskuksen tehtävä. Uudenmaan ELY-keskus ei ole arvioinut kuningaskalastajan suojelun tasoa ja suojelun reunaehtoja Espoossa.

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Soukanpuro sopivat elinalueet kuningaskalastaja

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys kuningaskalastajan talvehtimisalueiden turvaamisesta Espoossa

Tiedoksi

